

Afrikaanse

Het ritme van het leven

Dans groeit almaar in populariteit, en de Afrikaanse dans, al jaren een topper, houdt moeiteloos stand. Al ziet baanbreker Sonja Van Bockstaele wel een evolutie: de Afrikaanse dans zit nu veel minder in de alternatieve hoek en wordt steeds meer beoefend door dansers die graag eens van andere genres snoepen.

Voor Sonja Van Bockstaele, tot dan geen danser, was de kennismaking met de Afrikaanse dans zoveel jaren terug een openbaring. "De communicatie op de dansvloer tussen de vibraties van de live muziek en het dansen spraken mij meteen aan, net als het feit dat je geen super danser moet zijn om je te kunnen uitleven. De wisselwerking tussen muzikant en danser bij de Afrikaanse dans is ongelooflijk." Sonja had de smaak te pakken en trok naar Afrika om zich in de dans te bekwamen. Na een auto-ongeval gaf ze haar job op, schoolde zich verder bij en begon les Afrikaanse dans te geven. "Bea Dobbelaere is een belangrijk figuur geweest voor de doorbraak van de Afrikaanse dans bij ons. Ze was een pionier die velen de weg getoond heeft. Ze richtte de vzw Kassoemai op, die ik samen met enkele medewerkers na haar overlijden heb overgenomen. Ze heeft vooral de passie voor dans meegegeven." In Burkina Faso kwam Sonja in aanraking met de mengvorm van traditionele dansen en modern Afrikaans ballet. "Het heeft mij in die zin beïnvloed dat ik zelf ook moderne invloeden in mijn dans heb geïntegreerd. Ik gaf ook vaak workshops op scholen, en ben dan de dans ruimer gaan gebruiken om te kunnen werken rond diversiteit, racisme en verdraagzaamheid.

Het werd dus dans met een boodschap. Op de scène staan vind ik wel leuk, maar mijn echte kick ligt in het vormen van andere mensen. Ik sta liever aan de zijlijn om van anderen sterren te maken. Het is een vorm van bruggen bouwen. Ik doe het voor de liefde voor de dans."

JEZELF ONTDEKKEN

"Afrikaanse dansmuziek voel je meteen in je buik. Het is erg bevrijdend, ook als je het nog niet goed kan. Ik haal er veel levenswijsheid uit, en wil die kennis graag doorgeven. Ik blijf uiteraard een Europese vrouw. Ik ga me niet Afrikaans voordoen, want dat ben ik niet. Dans is voor mij het ontdekken van jezelf, de confrontatie met je binnenste durven aangaan, leven en beleven. Bij de cursussen en workshops komt vaak heel wat boven en beginnen de deelnemers zelfs spontaan te wenen.

Ik was vroeger heel verlegen, en de dans heeft me geholpen dat te overwinnen. Hoe dieper je in de dans afdaalt, hoe beter je jezelf leert kennen en hoe zelfzekerder je wordt. Je hoeft ook helemaal niet de ideale maten te hebben om te kunnen dansen. Je leert dus ook je lichaam met al zijn beperkingen en gebreken aanvaarden. Dansen is een ontdekkingstocht van jezelf."

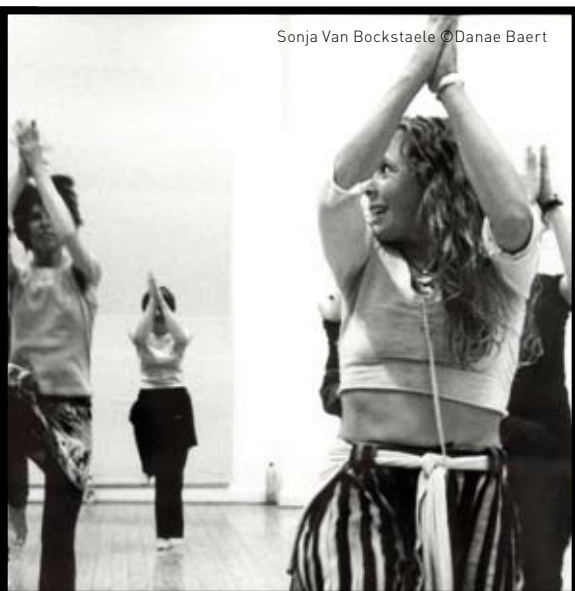
Wat trekt mensen zo in de Afrikaanse dans aan?

Sonja: "De motivatie van de cursisten is veellei. De ene gaat op zoek naar zichzelf, de andere wil zich eens uitleven, nog anderen gaan de spirituele toer op of willen zich gewoon ontspannen, vermageren of bewegen. Of men zoekt een leuke uitlaatklep voor de stress en de frustratie van alledag. Er zijn eigenlijk evenveel redenen om te dansen als er mensen zijn. Die mix maakt het ook net zo aangenaam om in groep te dansen. Ook hier voel ik me een bruggenbouwer. De dans is er voor iedereen, en we komen samen om ieder met onze eigen bagage en ingesteldheid daar van te genieten. Ik vind dat danslessen niet te duur mogen zijn om ze democratisch te houden, want anders wordt het weer iets elitair. Dansen is communicatie. Tijdens stages ken je in het begin misschien niemand, maar op het einde is er vaak een uniek gevoel van verbondenheid."

SNOEPEN

De Afrikaanse dans heeft al een aantal jaar succes. Zie je een evolutie?

Sonja: "Vroeger was het publiek voornamelijk alternatief. Nu komen allerlei soorten mensen Afrikaans dansen, van de winkelbediende tot de professor. Ik vind dat prima. Je hebt enerzijds een welis-

Sonja Van Bockstaele © Danae Baert

dans

DOOR STEFAAN VAN LAERE

waar kleine groep die vooral rond kwaliteit werkt en een hoog niveau nastreeft, en anderzijds de dansliefhebbers die graag van allerlei soorten dans komen proeven. Vroeger kwamen cursisten vooral om de techniek aan te leren, nu eerder om zich te amuseren. De jeugd neigt eerder naar hiphop en breakdance, maar ook dat is voor mij oké. Je vindt in die dans onmiskenbaar Afrikaanse invloeden.”

Leer je best bij een Afrikaan, of toch bij een Europeaan?

Sonja: “Ik zou zeggen bij een Europeaan. Voor een Afrikaan is de Afrikaanse dans evident. Wij hebben het van nul moeten leren en een heel educatief proces doorlopen. Ik ken de moeilijke punten goed en weet hoe ze aan te leren. Wel heb je hier steeds meer Afrikaanse percussionisten, en die dragen hun steentje bij tot de verspreiding van de authentieke Afrikaanse dans.”

Hoe vinden Afrikanen het dat wij hun dansen proberen aan te leren?

Sonja: “Ze zijn meestal enorm trots. Voor één keer willen wij iets van hen leren en niet omgekeerd. Doorgaans zijn Afrikanen erg fier op hun cultuur, en muziek en dans maakt daar een belangrijk onderdeel van uit.”

MENSEN BLIJ MAKEN

Dans is nu al enige tijd ‘hot’. Enig gevaar dat het om een tijdelijke trend gaat?

Sonja: “Dat denk ik niet. Mensen hebben duidelijk weer zin om te dansen, dat zie je aan het succes van de dansscholen. Ook mijn cursussen zitten altijd moeiteloos vol. De mensen willen letterlijk weer naar buiten, weg van de tv. De Afrikaanse dans is dan ideaal, want daar gaat het net om levensvreugde, om energie die zich onweerstaanbaar een weg naar buiten zoekt. Ik hou van alle soorten dansen die met liefde en passie uitgevoerd worden. Dansen geeft een heerlijke opstoot van adrenaline, en ik voel me bevoorrecht dat ik mensen blij kan maken. Ik zou het leuk vinden dat wat meer mannen kwamen dansen, wat in Afrika wel het geval is. Mannen hier denken snel van zichzelf dat ze niet kunnen dansen. Ze wagen zich misschien nog wel aan kopeldansen, al is de vrouw daar vaak de motor.”

De term Afrikaanse dans dekt natuurlijk meerdere ladingen.

Sonja: “Het mooie aan de Afrikaanse dans is de oneindigheid ervan. Elke bevolkingsgroep binnen een land heeft zijn eigen stijl, en die evolueert ook nog eens. Ik heb eerst de basis geleerd, de traditionele Afrikaanse dans, en ik breid die kennis nog steeds verder uit. De dans evolueert trouwens voortdurend, wat betekent dat ik een eeuwig student kan zijn.”

TIGER-LADY

Moet je gespecialiseerd zijn in de Afrikaanse dans om er les in te geven?

Sonja: “Er zijn heel wat dansleraars die tal van stijlen geven. Op zich heb ik daar niets op tegen. Het brengt mensen met meerdere disciplines in contact, en iedereen zal voor zichzelf wel uitmaken welke dansen hij prettig vindt. En sommigen willen graag meerdere stijlen uitproberen. Wie echt door een bepaalde dans gebeten raakt, keert er vroeg of laat toch naar terug. Anderzijds vergt het lesgeven in Afrikaanse dans toch een aparte aanpak. De bewegingen zijn niet altijd evident, en als je ze verkeerd aanleert kan je lichamelijke problemen krijgen.”

Staat er op Afrikaanse dans een ‘vervaldatum’?

Sonja Van Bockstaele: “Ik zal blijven dansen. Leeftijd en lichamelijke conditie hoeven geen beletsel te zijn. Elsa Wolliaaston, geboren uit een Amerikaanse moeder en Keniaanse vader in Jamaica bijvoorbeeld, is intussen een zeventiger en weegt meer dan honderd kilo. ‘The Tiger-Lady’ danst zelf nog nauwelijks, maar geeft nog steeds haar kennis op indrukwekkende wijze door.”

Meer info over Sonja Van Bockstaele: www.kassoemai.be.

EVOLUTIE VAN DE AFRIKAANSE DANS

In Afrika ontwikkelden honderden stammen eeuwenlang hun eigen muziek- en danscultuur. Vooral de gemaskerde dansen, waarbij religie, rituelen en taboes nooit veraf waren, vormden het vertrekpunt van de diversiteit in de Afrikaanse dans. De maskers die de dansers droegen, beeldden al dansend de goden, helden en voorouders uit. De kolonisatie en de islam brachten grootscheepse volksverhuizingen teweeg waardoor de stammengrenzen vervaagden. Vooral de steden werden beïnvloed door culturen van buitenaf. De kolonisatie verwoestte veel traditionele muziek en dans. In het midden van de twintigste eeuw groeide samen met het streven naar onafhankelijkheid, vooral in West-Afrika een hernieuwde belangstelling voor de eigen culturele tradities. Een van de spilfiguren in de West-Afrikaanse dans is Keita Fodeba. Hij stichtte in 1952 ‘Les ballets des Africains’ in Parijs. Na een grondige observatie van de traditionele passen in authentieke Afrikaanse dorpen distilleerde hij een gestileerde vorm die hij in balletvorm nieuw leven inblies. Deze balletten hebben de West-Afrikaanse dans tot een hoger niveau getild en wereldwijd uitgedragen. De meeste Afrikaanse danscursussen bij ons zijn geïnspireerd door de Mandingo-cultuur, een volk uit West-Afrika (Gambia, Senegal, Guinée, ...). De meeste ritmes en dansen van de Mandingo zijn vanuit onze Europese beleving behoorlijk toegankelijk, zodat je relatief snel, ook al is de techniek nog niet perfect, het gevoel hebt te kunnen meedansen.

Bron: ‘Afrikaanse dans. Een handleiding voor lesgevers en dansers’, samengesteld door Sonja Van Bockstaele en Kristine De Martelaer.